

EEN BRIEFJE

AAN MIJN KINDEREN
DIE IK IN WAARHEID
LIEFHEB!

AANTEKENINGEN OMTRENT
DES HEEREN DIERBARE
LEIDINGEN IN MIJN LEVEN
ONDERVONDEN

DOOR

E, KLAASSEN — DE KORTE

JULI
1947

AAN MIJN MEDEREIZIGERS
NAAR DE EEUWIGHEID

Reeds geruimen tijd heb ik in mijn hart overdacht, de weg die de Heere van mijne kindsheid af met mij gehouden heeft, op te teekenen, doch ziende op mijzelve, wie ik geworden ben door de zonde en nog blijf na ontvangene weldaden, zette ik zulks altijd ver van mij af, tot ik er zoo zeer toe aangedrongen werd, dat ik er dag en nacht mede werkzaam werd gemaakt. Zoo zeide ik dan: „Lieve Heere, als U mij indachtigmakende genade en licht belieft te schenken, dan zal ik het met Uwe hulpe doen. Ik ben nu al ruim acht en vijftig jaar, als ik hier aan begin.

Mijn familienaam was Esther de Korte. Ik werd geboren te Tholen, den 20 Augustus van het jaar 1875. Mijn vader heette Marinus de Korte en mijn moeder Johanna Bruinzeel. Op vier jarigen leeftijd verloor ik mijn lieve moeder, wat voor een kind een groot verlies is, doch het moet ondervonden worden om het recht te kunnen verstaan.

Mijn vader trouwde later met Jannetje Knop. Mijn eigen moeder had vijf kinderen gekregen en mijn tweede moeder ook vijf, zoo waren wij tezamen met tien kinderen, vijf broers en vijf zusters.

In mijn kinderjaren was ik altijd ingetogen en kon niet zoo meedoen als andere kinderen, doch leefde veel onder indrukken van dood en eeuwigheid, de afzondering zoekende om in 't verborgen mijn knieën te buigen.

Waren er feestdagen aanstaande, als b.v. Paschen, dan kon ik het maar niet begrijpen, dat de Joden zoo boos waren op den Heere Jezus, dat ze Hem gekruist hebben. Ach ik wist toen niet, geliefde lezer, dat Hij ook om mijne zonden gekruist moest worden. Zoo is mijn jeugd vervlogen en kwam ik op den leeftijd van 14 jaren. Toen geschiedde het op een feestdag dat ik inwendig voor de vraag gesteld werd (niet wetende vanwaar dit kwam)

dat ik nu op een leeftijd gekomen was om te kiezen een van beiden (God of de wereld) en ach, ik koos de wereld en ging met volle zeilen de wereld in, ik was niet te stuiten zoodat mijn vader wel eens zeide: „dat had ik nooit gedacht.”

Nu waren mijn ouders onbekeerde nette menschen, maar vader had ons netjes naar de waarheid opgevoed. We moesten altijd trouw naar de kerk, we mochten des Zondags niets buitengewoons doen, zoodat ik later wel eens gezegd heb: „Mijn ouders komen, wat mijn opvoeding aangaat, niets te kort. Maar ach, ik ellendige die ik was, moest van de wereld het mijne hebben, en als de Heere mij niet vroeg aan banden gelegd had, dan had ik niet recht geweten, wat het einde zou geweest zijn. Om nu de zonden niet van stuk tot stuk te noemen, — want die is niet zoo mooi — en daarin is alleen onze schande maar gelegen, zoo moet ik daarvan getuigen wat de Kerk ervan zegt: „Ik ben bijna in alle kwaad geweest.”

De Heere deed mij al vroeg aan banden leggen. Ik trouwde op jeugdigen leeftijd met een man, genaamd Abraham Klaasen. Wonderlijk, die man aanvaarde mij net zooals ik was, met al mijn gebreken. Hij was een arme arbeidersjongen en tien jaar ouder dan ik, maar hij had mij lief, zoodat ik voor mij zijns gelijke niet vond. Nu moest mijn man destijds tobben om zijn brood te verdienen, zoodat de zorgen voor het tijdelijk bestaan groot waren en wij uiteraard ingetogen leefden. Mijn man had één zuster en deze twee waren zeer aan elkander gehecht. Na eenigen tijd vertrok deze met haar man naar den Haag, omdat aldaar voor hem vast werk te verkrijgen was, doch mijn schoonzuster kon zich daar niet thuis gevoelen, door het gemis van haar broeder, zoodat zij alles in het werk stelde om ons ook te bewegen in Den Haag te komen wonen, hetwelk na een halfjaar ook geschiedde. Mijn man kreeg vast werk, zoodat dit voor ons een groote verkwikking was. Wij hadden toen reeds drie kinderen en ik dacht: „Nu ben ik in een groote stad, mijn man vast werk, en niet onder het oog der familie. Nu dacht ik naar hartelust te kunnen leven, maar ach, dat duurde niet lang. Mijn man was verstandiger dan ik, hij ging naar de kerk, doch dat deed ik niet, ik moest van de wereld genieten. Na ongeveer ruim een jaar, kwam de man van mijn oudste zuster ons bezoeken om des Zondags bij ons te blijven logeeren; deze nu was een veranderde man. Des Zaterdagavond informeerde hij, waar mijn man ter

*B. de Hooft
van Dulleman.*

kerke ging. Mijn zwager hield meer van mijn man dan van mij, omdat ik niet van zijn godsdienst hield. De mannen gingen des Zondagsmorgens naar de kerk, alwaar Ds. R. ~~prekte~~ ^{prekte}, die tevens het avondmaal bediende, waaraan mijn zwager ook deel nam. Zij kwamen zoo laat thuis, — het was ongeveer al half twee geworden — dat ik brandde van vijandschap en toen zij thuis kwamen, ik mijn gal uitbraakte en die vrome lange gezichten niet kon uitstaan. Ik had met het eten maar zitten wachten, doch mijn zwager had geen lust om te eten, hij zeide een andere spijze te hebben genoten. Mijn man zeide niets.

Des namiddags dronken wij een kopje thee en begon mijn zwager over die dominé te spreken en zeide tot mij: „die man moest je toch ook eens gehoord hebben.” Aanvankelijk wilde ik er niets van weten, maar ten slotte, ook al omdat mijn man zeide: „meid, ga vanavond eens mede, dan verlucht ge U ook eens, want als jij niet gaat, dan ga ik” — en dat wilde ik toch ook niet — zoo besloot ik dan maar om mede te gaan, enkel uit nieuwsgierigheid. Maar o, eeuwig wonder, de Heere was nieuwsgierig naar mij. Hij kwam naar mij te vragen gelijk de Heere naar onze voorouders gedaan had, naar Adam en Eva. Ach het gebeurde toen ik dat gebouw binnen kwam, dat de indrukken mij zoo bevingen, dat ik ontroerd werd en mijn leven van m'n kinderjaren begon te spreken, maar ach, daar had ik overheen geleefd.

Toen de dominé op stoel kwam, schreide mijn hart van weedom en toen Hij in zijn toepassing de onbekeerden aansprak, kreeg ik de slag naar binnen, want dat was waar, ik was onbekeerd en wat dat is, kan beter ondervonden, dan beschreven worden.

Ik verbergde mijn tranen, want ik wilde het niet weten voor mijn zwager. Toen nu de kerk uitging, bleef mijn zwager nog op het gezelschap, maar ik ging naar huis. O, wat was ik blij, dat ik alleen was, toen kon ik het uitschreeuwen voor een onbekenden God, de spijt en het berouw, dat ik over alle vermaningen was heengegaan en een leven achter mij in de wereld. Ach, de Heere alleen weet de smart en het verdriet dat ik had. Zoo thuis gekomen zijnde, het was al schemerachtig, zoodat mijn man niet kon zien, dat ik geschreid had. Hij vroeg dadelijk hoe ik die man vond. Ik zeide: „Het is een aardige man, maar ik heb zoo'n hoofdpijn, laten we maar spoedig naar bed gaan;” wat dan ook gebeurde. Ik wilde alleen zijn. Ik was blij dat mijn

man spoedig sloop en toen kon ik tot God schreeuwen, want het was waarheid, wat die man gezegd had, ik was onbekeerd en moest bekeerd worden. Ik had toen de leeftijd van vijf en twintig jaar. Nu was er een haasten om des levens wil. Van dien tijd af begon ik alles in het werk te stellen om bekeerd te worden. Ik had mijn man in dien weg mede en nu werkten we zoo hard als we konden. Er kwam een eerbied voor Gods lieve dag; een eerbied voor Gods lieve volk, die ik zoo hoog achtte; zij immers waren gelukkig en ik was zoo diep ongelukkig; een eerbied voor Gods lieve Woord, ach dat drukte ik aan mijn hart; een eerbied voor Zijn inzettingen. We gingen trouw ter kerke, ook op werkdagen als er kerk was. Als ik een oogenblik tijd had, onderzocht ik de geschriften der oude leeraren: Nu had ik een werk van Ds. B. Smytegelt, n.l. de vijftig Keurstoffen, ach dat heb ik wat menigmaal van voor tot achter door gelezen. O, wat was ik jaloers op die man. Hij sprak zoo eenvoudig! Nu stond er in dat boek achter die preken een klein versje en dat was zoo echt en die keuze was ook in mijn hart zoo. Het was dit versje:

Een andere schat van hooger waarde
Is 't waar ik met mijn ziel naar hijg
En als ik hier genoeg op aarde
De kost maar voor dit leven krijg.

O, dat beaamde ik zoo, ik zag zooveel in dien schat die Gods volk te wachten staat, dat de aarde zoover onder mijn voeten lag, alsof ik er niet meer op woonde. Maar o, geliefden, de noodzakelijkheid om bekeerd te worden, lag mij zoo op 't hart, dat er bij dagen en nachten een roepen was tot God. Ik werkte zoo hard als ik kon. Het was er mij echt om te doen, en ik zeide in mijn hart: „Heere, wees maar lankmoedig en ik zal U alles betalen.” Ach, wat is de mensch een blind schepsel en vervreemd van zijn Schepper, Die van eeuwigheid al voorzien had een weg te banen tot uitdelging van de zondeschuld Zijns volks. Nochtans heeft de Heere het nooit afgekeurd, dat we er eerst zoo hard om werken, tot we niet meer kunnen.

Ach, ik heb later wel eens gezegd tot mijn man, als we eens menschen ontmoeten, die het werk zoo spoedig opgaven zonder te zijn verlost, „het was er bij ons toch om te doen” en daarom konden wij het niet opgeven. De Heere werkte zelve zoo door Zijn overtuigenden Geest door in mijn ziele. Ik heb

slechts een jaar in mijn overtuiging geleefd, toen het den Heere behaagde mij niet alleen te overtuigen van mijn dadelijke schuld, maar mij ook aan de bron en de oorzaak daarvan te ontdekken, zoodat ik met David moest uitroepen: „Het is niet alleen dit kwaad, dat roept om straf, maar ik ben in ongerechtigheid geboren en in zonde heeft mijn moeder mij ontvangen. Daar kwam een eide aan mijn werk.

Op een Zaterdagavond, door middel van het lezen van een preek van Erskine, over die waarheid: „Zwaard, ontwaak tegen mijn Herder,” en wat daar verder volgt, ontdekte mij de Heere. Deze waarheid kwam toen in mijn hart: „Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al het geen geschreven is in het boek der wet, dat hij dat doet.” Nu had ik als kind des Zondagsmorgens altijd de Wet voor mijn vader moeten opzeggen, zoodat ik hem wel uit mijn hoofd kende. Doch toen de Heere mij kwam onderwijzen en nu de wet schreef niet op steenen tafelen, maar in mijn harte, ach toen werd het mij een levende wet, die voldoening eischt. Ach de Heere kwam maar te vragen en te antwoorden en onderwees mij dat ik aan alle geboden schuldig stond en niet een van dezelve had gehouden.

Toen bracht de Heere mij met die onslotene wet naar het Paradijs en ach, hier kreeg ik een gesloten mond. Hier werden mijn oogen geopend en liet de Heere mij zien (want ik kreeg met God te doen als Rechter) dat Hij maar om het Zijne kwam, en dat was Zijn beeld, waarmede wij versierd zijn geweest. En ach dat beeld had ik verloren door de zonde. De Heere leidde mij in den staat der rechtheid en deed mij zien, hoe wij met dat beeld waren versierd geweest en hoe wij den Heere hadden gekend aan den wind des daags.

Hier kon ik niet de schuld op Adam werpen, maar moest getuigen: „Ik, ik heb gezondigd,” ach, hier is het afgedaan en zwijgt de mensch.

Bij dit gezicht liet de Heere mij zien, dat ik schuldig was aan de gansche wet, en werd ik terug gebracht naar de oorzaak, zoodat het een afgesneden weg voor mij werd en ik met een gesloten mond voor God stond. De Satan wees mij op al mijn vuile kleederen en beschuldigde mij terwijl ook mijn eigen consentie mij veroordeelde. Bij dit alles werd de afgrond onsloten en kreeg ik te zien, hoe ons leven slechts een hand breed is gesteld. Ach, daar kreeg ik al de zonde en al de schuld zoo

toe te eigenen, dat ik verstond wat Gods Woord uitdrukt: „En zij zullen een welgevallen krijgen aan de ^zstafte hunner ongerechtigheid.” In dat gericht kreeg ik te zien, tegen een goedertieren God te hebben gezondigd en o, dit smartte mij zoo, dat ik niet kon, noch wilde hebben, dat de deugden Gods om mij geschonden werden. Daar kreeg ik God lief in de deugd van Zijn recht.

Maar o, eeuwig wonder, toen het met mij afgedaan en verloren was — want hier krijgt de ziel God meer lief dan zijn eigen leven — kwam die lieve Borg Die altijd nog verborgen voor mij was geweest, tusschen den Vader en tusschen mijn ziele en nam het voor mij op bij Zijnen Vader en zeide: „Ik heb verzoening gevonden, want Ik ben niet gekomen voor rechtvaardigen maar voor zondaars tot bekeering.” Want, zeide Hij: „Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven.” En o, hier ging de grimmigheid des Vaders weg en wierp ze in een zee van eeuwige vergetelheid om ze nooit meer te gedenken en mocht ik in mijn lieve Borg vrij uitgaan. O, hier was alles nieuw, het oude was voorbijgegaan en het was alles nieuw geworden. Ach, wat viel dat mee. Ik had de eeuwige dood verdiend en kreeg het eeuwige leven. Nu was ik zalig gesteld, alles ademde vrede en ik mocht vertellen wat de Heere aan mijne ziel gedaan had. Ik was zoo voldaan met God en was zoo zalig gesteld, dat ik dacht, dat alles gebeurd was en in de vrucht van het leven was ook geen tekort. Maar na eenige tijd beliefdde het den Heere mij te doen zien, dat die Lieve Koning het nu wel voor mij had opgenomen bij Zijnen Vader, maar dat ik Hem als mijn eigendom nog niet uit de hand des Vaders had ontvangen. Want de Kerk zal Hem uit de hand des Vaders ontvangen, opdat zij met bewustheid voor zichzelf mag getuigen met de Bruidskerk: „Hij is de mijne en ik ben de Zijne.” Nu mocht ik door 's Heeren goedheid een aangebonden leven hebben. Ook kwam ik in aanraking met Gods volk en mocht veel getuigen van den Heere en ik dacht, dat elk van 's Heeren volk er wel arbeid mede had om toch tot de bewustheid der zaak te komen. Maar helaas, moest ik dit tot mijn teleurstelling wel anders ondervinden en waren er slechts weinigen, die mij daarin verstonden, doch de Heere werkte met mij door en deed mij van Zijn oude volk ontmoeten, die de wond wel eens verklaarden, waar het mij scheelde. Zoo leefde ik ongeveer vier jaar in dien weg en mocht veel van den Heere getuigen, doch op het eind van die vier jaren, kwam Zich de

Heere te onttrekken met Zijn uitlatingen en hoe meer Zich de Heere verbergde, hoe harder ik schreeuwde, zoodat het was of ik een heimwee kreeg naar Zijn Persoon en mijn ziel niet meer tevreden was met een bezoekje. Het was als in de natuur. Wanneer een paar jonge menschen verkeerden, dan komt er toch een tijd, dat ze verlangen om met elkander te mogen vereenigen in den weg van het huwelijk. Zoo was het ook hier. De Heere bearbeidde mijn ziel tot dien weg.

Ik dacht dat ieder van Gods volk mij wel verstond, doch, zoodat ik al schreef, was dit niet het geval, zoodat ik onvoldaan van de gezelschappen kwam en onvoldaan mijn weg ging en ik dan weer mijn nood tot God mocht brengen, Die mij alleen maar helpen kon. De nood werd zoo hoog, dat ik bij dagen en bij nachten tot God schreeuwde. In dien tijd gebeurde het dat ik op een gezelschap aanwezig was, het was des avonds van de Eerste-Kerstdag, nu acht en twintig jaar geleden, alwaar iemand mij vroeg hoe het met mij ging. Uit de nood mijner ziel antwoordde ik: „Ach, er ligt een wond in mijn ziel en hoe zal die nog eens genezen worden.” Achteraf bleek evenwel, dat men mij niet verstond, zoodat ik weer ongelukkig naar huis ging. Doch daar mocht ik werkzaam worden met den Heere en dat duurde tot 's morgens, toen ik opstond en vluchtte naar mijn zoldertje (want ik had een huishouden met kindertjes) en daar viel ik op mijn knieën en riep: „Lieve Heere, U hebt toch meer dan eenen zegen, U heeft het toch beloofd.” En o, hier mocht ik, met eerbied gezegd, de Heere zelfs in Zijn harte grijpen en liet de Heere zich verbidden, want hier openbaarde Zich de Heere opnieuw aan mij, niet als de Rechter, want dat was afgedaan, maar als mijn Verbonds God in Zijn Vaderliefde. O, daar sprak Hij tot mijn ziele: „Ik heb u lief gehad met een Eeuwige Liefde, daarom heb Ik U getrokken met koorden der Eeuwige liefde.” Ach, daar ontsloot dat Lieve Wezen de bron van Eeuwige Zaligheid en leidde mij in Spreuken 8 en liet mij zien, dat ik van eeuwigheid geboren was.

Daar ontsloot ook God de Vader Zijn Eeuwige verbond en toonde mij, dat ik in dat Eeuwige verbond, dat van geen wankelen weet, ingesloten lag, en toen mij dat verbond ontsloten werd en ik mij in dat Verbond zoo veilig zag, kreeg ik te zien hoe de gansche Kerk in dat verbond lag en hoe ik toen de gansche Kerke Gods uit dat verbond kreeg als een gift des Vaders. O,

wat had ik die Kerk lief. Ik riep maar uit: „Lieve Heere, nu heb ik Uw volk net zoo lief als U ze heeft, want het was eene liefde, die uit de eeuwigheid vloeide.” Ach, toen kreeg ik de Kerk van God en verstond er een weinig van, wat de Borg zegt: „Vader, Ik wil dat ze één zijn, gelijk Wij Eén zijn.” En toen dat gebeurd was, toen de Vader Zijn eeuwige geheimen aan mijn ziel geopenbaard had, kwam ik met de Tweede Persoon in onderhandeling en Die ontsloot Zijn eeuwig borgtochtelijk werk aan mijne ziel en leidde mij ook in de eeuwigheid in den Stillen Raad des Vredes, waarin God de Vader en God de Zoon in onderhandeling waren en Zijn gevallen Kerk zag en hoe daar gezegd werd: „Hoe zullen Wij ze nu onder de kinderen zetten.” Toen kwam de Borg reeds op en sprak: „Vader, Ik kome, in de rolle des Boeks is van Mij geschreven om Uwen wille te doen, o God.” En hier nam de Borg het reeds op voor Zijn gansche Kerk en ook voor mij. Toen sprak de Vader en zeide: „Eischt van Mij en Ik zal de einden der aarde geven tot Uw bezitting.” Toen leidde de Heere mij in den val, waar we van God waren afgevallen en hoe Hij zich als de Borg des Verbonds aan Adam kwam openbaren en zeide: „Ik zal vijandschap zetten tusschen uw zaad en haar zaad, en dat zaad zou de vijand den kop vermorzelen.” Verder leidde de Heere mij door het oude Verbond heen en toonde mij hoe die Borg in de schaduw wetten lag tot op Zijn komst in het vleesch en werd ik zoo gebracht van Zijn kribbe tot Zijn kruis, door den ganschen weg van Zijn vernedering tot den weg van Zijn verhoging, tot Zijn opstanding en Hemelvaart en zitten ter Rechterhand des Vaders tot in Zijn Eeuwige Heerlijkheid.

Zoo leidde mij de Heere van eeuwigheid tot eeuwigheid. Daarna plaatste dien gezegenden Borg mij voor het Aangezicht des Vaders en vroeg Zelve aan Zijnen Vader of Hij nog een gebrek in mij zag. Ach geliefden, hier heb ik mij zien staan rein voor God, zonder gebreken in de Gerechtigheid van mijn lieven Borg en hier ging het lieve Vaderharte open en mocht ik inblikken en zien hoe de Kerke nooit uit het hart des Vaders gevallen was. De zonde had maaar een scheiding gemaakt. Maar die vriendelijke toelach des Vaders, ach, daar kan ik maar van stamelen, zoodat ik uitriep: „Abba Vader,” „lieve Vader” en daar kwam dat lieve Wezen mij terug te geven aan den Zoon en daar viel ik in de armen van die lieve Borg, Die mij aan Zijn

hart drukte en zeide: „de snoeren zijn in een liefelijke plaats gevallen en een schoone erfenis is mij geworden.”

O, wat bukde die lieve Koning laag voor mij, zoo een zwarte bruid, dat kon ik maar niet op, zoodat ik was mijzelf niet meer. Hij zeide: „Mijn zuster, geeft mij uw harte,” ach, zeide ik: „Lieve Heere, hier hebt U het geheel en al.” Want Hij zeide: „Mijn hoofd is vervuld met dauw en mijn haarlokken met dauwdruppen.” Ach, zeide ik tot mijn man: „Gij hebt nooit een nacht in de dauw gestaan, maar deze Bruidegom heeft dertig jaar op mij gewacht.” „O,” riep ik uit, „dat is een andere liefde, dat is een reine liefde, en daar gevoelde ik met welk een pure reine liefde Hij Zijn Bruidskerk beminde. Het moet ondervonden worden om het te kunnen verstaan. Ach, ik was krank van liefde. Toen werd de wond geheeld en nam Hij mij zelfs in Zijn armen en omhelsde mij met Zijn rechterhand en met Zijn linkerhand ondersteunde Hij mij en zeide zelfs: „Mijn liefste is Mij” en ik mocht zeggen: „Hij is voor eeuwig de mijne.”

Ik was niet in staat mijn werk te doen, ik was zoo maar ingaande en uitgaande met den Heere, en de nauwe betrekking was zoo teer, dat ik bang was om in de wereld te leven. Ik gevoelde dat het een leven was, dat hier op aarde niet thuis hoorde. Ik verlangde maar, dat de Heere mij tot Zich riep. Dit duurde ongeveer een dag of drie, n.l. die trouwe vriendschap en omhelzing. Toen ik eens in mijn keukentje stond en mijn lieve Koning mij zoo aan Zijn hart drukte, zoodat ik uitriep: „Lieve Heere, is U op weg om mij tot U te nemen,” (want dit werd ik wel gewaar dat was geen leven voor de tijd) en terwijl ik daar zoo stond en het uitriep voor den Heere, toen riep mijn man mij binnen en zeide: „Meid, je mag wel eens naar het eten kijken.” En zoo als ik binnen kom valt mijn oog op een kind van mij dat in een wieg lag, een kindje van een half jaar. En ach, toen riep ik uit: „ach Heere, ik ben niet los.” En toen kreeg ik mijn kindertjes terug, en toen zeide de Heere: „om hunnentwege is het nuttiger dat ge blijft.” Toen aanvaardde ik de weg en zeide: „Lieve Heere, moet ik dan om die armen schapen nog blijven, al moet ik dan door bezaaid en onbezaaid, dan is U toch mijn God voor de tijd en voor de eeuwigheid.” Toen trok de Heere Zich in Zijn Eeuwige liefde wat terug en kon ik mijn huishouden weer wat gaan doen. Maar daar sprak de Heere op een morgen weer tot mijn ziele en zeide: „het is

U' nut dat Ik wegga" en daar gevoelde ik hoe ik den Heere dwong om bij mij te blijven. Doch Hij zeide: „Indien Ik niet wegga, zoo kan de Trooster tot U niet komen. En die gekomen zijnde, zal bij U blijven en zal U in al de Waarheid leiden, en de Waarheid zelve zal U vrij maken, doch Ik ga henen om U plaats te bereiden." En ach, mijn Koning ging heen om mij plaats te bereiden, maar die dierbare Heilige Geest, zoude als een inwoner bij mij blijven, ja tot in der eeuwigheid. Hij zou mij onderwijzen in alle wegen, die ik nog te gaan had. O, wat was ik gelukkig.

De Heere gaf rijke juichensstof
Om Zijne wonderen en Zijn lof
Met hart en mond te melden.

De Heere was mij met Zijn lieve Geest goed en nabij en mocht ik veel proeven en smaken, dat de Heere goed is.

Ik had in dien tijd kennis aan een oud geofend kind van God, die mij in dien weg veel is geweest tot een hand en een voet en menig raadsel opgelost heeft. Deze ging mijn gangen veel na en dan zeide hij wel eens: „kind, ik geloof dat de Heere je vroeg thuis zal halen" of zeide hij: „Er zullen nog zware wolken over je samepakken, maar geen nood, hoor, want de Koning is er in." Nu, het eerste heeft hij niet geraden, want ik was dertig jaar toen de Heere al Zijn geheimen aan mijn ziel verklaarde, en nu ben ik al ruim acht en vijftig, maar het tweede heeft hij wel geraden, want vele wederwaardigheden en veel rampen zijn des vromen lot. Maar uit die allen redt hem God. En dat is bewaarheid. Ik heb wel eens met de Kerk gezongen:

Zoo ik niet had geloofd, dat in dit leven
Mijn ziel Gods gunst en hulp genieten zou
Mijn God, waar was mijn hoop, mijn moed gebleven.

En zoo is het, want ik dacht van kracht tot kracht voort te gaan, om te verschijnen voor God in Sion. Maar de Heere had andere gedachten over mij en bracht mij van tijd tot tijd in wegen van beproeving, opdat Zijn Naam maar verheerlijkt zou worden en ik er maar door geleerd en bekeerd zou worden. Ik heb in al die gangen moeten leeren een dagelijksche bekeering. Want, o, geliefden, de Heere had mij wel alles geschonken, maar Hij had mij ook ledig op de aarde gezet en al m'n geluk lag in mijn Koning, Die het voor mijn arme ziel gedurig in tijden van nood moest getuigen: „Ik leef," doch ik zelf moest in al die gangen maar beleven, dat we dood gevallen waren door de zonde

en dat het leven alleen in Hem was, Die het leven voor al Zijn volk is en Die ook alleen die schat maar bewaren zal.

Ik moest de weg op om mijn erfsmet te beleven, en ach, ach, die ons zal aankleven al de dagen van ons leven en waarvan we verlost zullen worden, als we straks verwaardigd zullen worden om het onsterfelijke aan te doen. Zoo dus ik was alleen maar rijk in mijn Koning, maar o zoo arm in mijzelve, daar ik uit Zijne Hand alleen maar leven kon, Die het voor al Zijn volk bewaard, opdat zij zouden verstaan wat de Apostel zegt: „Ons leven is verborgen met Christus in Gode." Zoo moest ik de weg op en de proefwegen bleven niet achterwege.

Na eenigen tijd, werd onze oudste dochter, een meisje van elf jaar, ernstig ziek. Nu waren wij niet in een fonds, want dat had de Heere in den weg mijner overtuiging tot schuld gemaakt. Van huisuit was ik er ook nooit in geweest, maar toen we uit Zeeland in de stad kwamen wonen zijn we in onze blindheid in de fonds gegaan, doch het werd mij al spoedig tot zonde en dus gingen we er weer uit; aan de bode verklarende zoo als het was. Deze zeide: „en als er dan eens wat voorvalt met ziekten?" Ik antwoordde hem: „De Heere weet alleen om welke oorzaak wij uit het fonds moeten en die God zal wel voor ons zorgen." En dat is tot hiertoe bewaarheid, de Heere heeft ons nog nooit beschaamd. Ons kind dan was hard ziek, zoodat wij genoodzaakt werden een dokter te raadplegen, doch nu hadden wij hier in de stad nog nooit een dokter noodig gehad, dus ging mijn man in de omgeving waar wij woonden op Zaterdagavond om een dokter te roepen. Deze arts vroeg of wij in een ziekenfonds waren, waarop mijn man antwoordde, dat wij daar niet in waren. Toen vloekte hij mijn man van de deur en wilde niet mede komen, zoodat hij een andere dokter haalde en deze behandelde mijn man vriendelijk en beloofde dadelijk te zullen komen. Intusschen was het twaalf uur geworden. Toen de dokter kwam bekeek hij mijn kind en zeide: „moedertje, dat kind is hard ziek." Ach, mijn knieën stieten tegen elkander.

Hij gaf mijn man een briefje om naar de apotheek te gaan en ik vernam dat er haast bij was, want hij moest op de medicijnen wachten. Toen mijn man vertrokken was, ging de dokter zitten en zeide: „Vrouwtje waarom zijt ge niet in een ziekenfonds?" Hij zag toch wel dat we geen menschen met geld waren. „Want," zeide hij: „geneeskundige hulp is duur en nu is het

al nacht en dan is het tarief verdubbeld." Maar o, toen mocht ik het getuigen, dat ik er van 's Heeren wege niet in mocht. De dokter luisterde hiernaar en zeide: „Vrouwjtje, dat is Uw zaak. Ik blijf Uw dokter en U heeft mij maar te roepen dan kom ik bij U. Nu dat woord heeft hij gehouden tot op dezen dag. Doch mijn dochter werd steeds meer ziek en de dokter beloofde de volgende dag terug te komen. Mijn dochter mocht niets gebruiken en haar ziekte was besmettelijk. De dokter kwam den volgenden morgen al vroeg kijken. Dag en nacht waren wij in de weer en 's avonds kwam de dokter wederom, zoodat hij dien Zondag twee maal was geweest. Nu waren de koortsen al naar het hoofd geslagen en ons kind deed niets dan verwarde taal spreken. O, wat was het mij bang te moede.

Nu had de Heere mij eenige dagen tevoren onderwezen met die waarheid, dat hij mij ondersteunen en helpen zoude. Maar daar ons kind erger werd inplaats van beter, kreeg het ongelooft de hand en ik had geen geloof. Alles was weggesloten. Toch werd ik nog verkwikt hiermede, dat de Heere Zijn volk had bekend gemaakt, met de zware omstandigheden waarin wij waren, zoodat ik van 's Heeren volk aangenaam medeleven mocht ondervinden, die ook mijn lasten hielpen dragen, zoodat er Zondags veel volk kwam, dat mij zeer verkwikte. Doch voor mij zelve had ik het bang, geen geloof, geen hoop op beterschap en in verwachting van mijn negende kind. Toen de dokter dan ook des Maandags morgens ons bezocht, waren mijn man en ik zeer bedroefd onder de omstandigheden. Na onderzoek vertelde de dokter waaraan zij lijdende was. U behoeft niet te vragen hoe droef wij gesteld waren. Ik gevoelde hoe de Heere achterwege bleef. Ik vergat mijn eigen behoefte naar ziel en lichaam beiden. Ik was diep bedroefd over mijn kind. Nu hadden wij veel aanloop en terwijl de dokter bij ons was kwam er ook nog een vrouw om naar ons kind te kijken. Zij zeide tot mij: „Vrouw Klaassen is U in een begrafenisfonds?" Ge behoeft niet te vragen hoe hard ziek ons kind was. Ik antwoordde haar: „Nee vrouw, maar als ik zoo zeker gelooven mocht, dat mijn kind mocht herstellen, als dat ik gelooven mag, dat de Heere mij niet beschamen zal als het er op aan zal komen, dan was mijn kind behouden;" want ik gevoelde dat mijn kind niet sterven kon en ik als moeder mijn deeltje wel aan mijn kind had willen geven. Want o, een kind ligt zoo na aan een moederhart.

Doch om voort te gaan; de dokter verklaarde dat zij buiktyphus en longontsteking had en ziende op de omstandigheden waarin ik zelf verkeerde, raadde hij aan haar naar het ziekenhuis te vervoeren en beloofde daar zelf voor te zullen zorgen en ons te melden hoe en wanneer dit zou geschieden, dan ben ik hier niet meer noodig en raad ik U aan naar bed te gaan, anders loopt het met U ook mis. Ik vroeg de dokter hoeveel geld krijgt U nu van mij? Hij zeide: „Vrouwjtje, dat heb ik voor U voor niets gedaan;" en daar stond die vrouw bij, die mij gevraagd had of ik in een begrafenisfonds was. Ach, toen betoonde de Heere reeds dat Hij alle harten in Zijn hand had en ze neigt als waterbeken. 's Middags kwam de dokter terug met de tijding, dat er nergens plaats was, dan in het Roomsche Ziekenhuis. Er was niets aan te doen. Ik zeide tot mijn man: „Wij moeten ons onderwerpen en de Heere is ook daar," zoodat men mijn dochter 's middags kwam halen en ik mede ging om het einde te zien, want zij was hard ziek en lag geheel buiten kennis met ijs op haar hoofd en buik. Onderweg kwam zij nog even bij kennis en toen zeide ik haar dat ze naar het Roomsche ziekenhuis moest, daarna was ze weer buiten kennis.

Toen we in het ziekenhuis kwamen schudden de menschen het hoofd, schreven mijn naam en adres op en zeiden als er iets gebeurt, dan zullen we U wel waarschuwen, waarna ik kon gaan. Zij lieten mij uit en sloten de deur achter mij toe en daar stond ik op straat. En zoo als ik daar stond en mijn dochter had weggebracht en er aan mijn zijde geen verwachting meer was, daar kwam de Heere terug in mijn ziele, met die Waarheid, die Hij mij gegeven had, toen mijn kind ziek werd en daar gaf mij de Heere op te pleiten.

Thuis gekomen zijnde, dacht mijn man, dat ik geheel ontsteld zou wezen, maar ik riep maar: „o, jongen ik heb mijn kind weggebracht, maar de Heere is teruggekomen." Ik moest maar getuigen welk een goede God ik had. We kregen dien avond nog menschen en ik mocht maar vertellen, wie de Heere voor mij was, zoodat, toen ik de menschen 's avonds uitliet, de vijand mij verweet, dat ik geheel niet aan mijn kind gedacht had, doch ik zeide: „neen Satan, als de Heere het niet met Zichzelf vergoed had, dan had ik me doodgeschreeuwd," en we mochten rustig naar bed gaan en heerlijk slapen.

We waren drie nachten niet uit de kleeren geweest en hadden als 't ware niet gegeten of gedronken, zoodat we 's morgens zeer verkwikt waren. Het was ons een wonder, dat men ons nog niet geroepen had en dus dat mijn dochttertje nog leefde. Volgens afspraak mocht ik 's Woensdags 's middags komen kijken, maar toen ik in het Ziekenhuis kwam, mocht ik niet bij haar, omdat zij zoo min was. Ik zeide: „laat mij er toch even bij, dat geeft niets, doch zij was buiten kennis, zoodat ik weer spoedig weg moest. Des Vrijdags mocht ik weer komen. En toen kwam de Zuster al naar mij toe zeggende: „Nu mag ik U feliciteeren, want de ziekte heeft een keer genomen en de koorts is minder. Ach, ik kon het niet gelooven, maar het was toch zoo en na dien tijd trad er een beterschap in en na zes weken mocht ik ze weer halen. Zij was nog wel zeer zwak, maar de ziekte was genezen. Toen zongen ze in mijn hart:

De Heere wou mij wel hard kastijden,
Maar stortte mij niet in den dood
Verzachte Vaderlijk mijn lijden
En redde mij uit alle nood.

Ja, geliefden, dat was zoo. Het eene was niet voorbij of het andere kwam. En dat nu al die wegen noodig voor mij waren om mijn ziel maar dicht bij den Heere te houden, Die alleen maar naar Zijne schapen vraagt. Daar leidde mij de Heere zoo in en bracht mij terug naar het oogenblik waarin ik mijn moeder verloren had. Ja, de Heere bracht mij terug naar de Eeuwigheid, hoe Hij daar al naar Zijn schapen kwam te vragen en hoe Hij dit nu gedaan had in het verlies van mijn moeder, waarin ik toch nooit erg had gehad. De Heere bracht mij terug in al mijn zondige wegen en zeide: „Maar Ik zal naar Mijne schapen vragen, tot op het oogenblik, dat de Heere mij staande hield en zoo ging de Heere met mij door en kwam bij iedere stap te zeggen: „Maar Ik zal naar Mijne schapen vragen” en leidde mij tot aan en tot over de dood en zeide: „Maar Ik zal naar Mijne schapen vragen.”

De Heere liet mij zien hoe gansch ik er buiten lag en hoe het nu enkel en alleen het werk was van een drie eenig God, Die straks zal zeggen, als ik verwaardigd mag worden om door de poorte des doods te gaan: „Komt in gij gezegende Mijns Vaders en beërft het Koninkrijk, hetwelk ik voor U bereid heb,” want met die Waarheid vertrok de Heere van mij. Alsdan zullen de Vrijgekochten met gejuich tot Sion wederkeeren een eeuwige

blijdschap zal op hun hoofd zijn. Zoo leidde de Heere mij verder.

De tijd brak aan dat ik mijn negende kind kreeg en dat gebeurde moeilijk, maar ik was zoo gemakkelijk gesteld, dat ik er zelf geen erg in had. De juffrouw kon mij niet helpen, zoodat mijn man de dokter moest halen. De juffrouw spoorde hem tot spoed aan, op gevaar dat moeder en kind sterven zouden. Doch het kind werd tenslotte geboren, maar het was zoover heen, dat het met slaan en in water dompelen, eindelijk tot het leven weder kwam. Ik heb dit kind een jaar mogen hebben en moest het toen verliezen. Het was een achterlijk kind en had geen verstand, wat uit zijn wezen bleek, maar ik zag het niet en hield er zielsveel van; zoodat toen ik het missen moest het mij zeer smartte. Als de Heere mij niet bewaard had, zoude ik mijn verstand verloren hebben, maar de Heere ondersteunde mij ook in dien weg en zeide: „Wat Ik nu doe, weet gij niet, maar gij zult het na dezen verstaan.”

Ook in dien weg heeft de Heere weer gezorgd, want wij hadden een groot gezin en mijn man verdiende toen niet zoo veel. Vier weken later kreeg ik mijn tiende kind, waarbij alles goed ging en ik was zeer verheugd, dat ik weer een klein kind had, want daardoor werd de smart over het verloren kind, zeer gelenigd.

Zoo ging de tijd maar door, dan eens op en dan eens neer, tot de tijd aanbrak dat onze oudste jongen in militaire dienst moest. Menschelijkerwijs kon ik hem niet missen, wegens de inkomsten voor het gezin en daarom, vóór dat hij loten moest liet ik het maar stilletjes loopen, want een mensch gaat in zijn toenadering tot God toch niet vragen of hij er in mag loten, dat doet een mensch toch niet, want hij is genegen naar zich toe te bidden en niet van zich af. Dat liep zoo tot op den morgen dat hij loten moest en het was mij toen niet onverschillig maar ik zeide: „Lieve Heere, nu is zijn lotje beslist en nu ben ik bevreesd voor mij zelf, als dat mijn jongen er in zou loten, zoodat ik kreeg een nood in mijn ziele, om met de wille des Heeren vereenigd te mogen worden, want ik zeide: „Heere, dan is alles goed.” Toen ik opstond mocht ik zoo mijn behoefte bij den Heere brengen en zoo als ik daar gekniel lag, kwam de Heere in mijn hart met die Waarheid: „En al deze dingen zoeken de heidenen, maar uw hemelsche Vader weet, dat gij alles behoeft.” En ach, de Heere

vereenigde mij met de weg en ik mocht waarnemen, dat de Heere mijn zorgen wist en droeg. Mijn zoon ging 's morgens weg om te loten en omdat ik nu zoo vereenigd was met Gods doen, zeiden ze van binnen: „het kan best wezen dat hij er uitloot,” zoodat ik een heimelijke hoop koesterde, dat het waar mocht zijn. Ach, wat is een mensch toch blind. Maar ik heb ten allen tijde moeten ondervinden, dat 's Heeren wegen niet onze wegen zijn en 's Heeren gedachten, niet onze gedachten. Toen mijn zoon terug kwam en ik met alle inspanning zat te wachten en hem vroeg: „Wel Jan?” zeide hij: „Moeder midden er in.” Ik zeide: „zoo kind,” en ik gevoelde tevens hoe nu alle leunsels en steunsels wegvielen, zoodat ik zei: „Wel kind, dan moet het steil op God aan.” De Heere beliefdte af te dalen in mijn ziel met deze Waarheid: „En toen Ziklag verbrand werd sterkte David zich in den Heere zijnen God.” Ach hier nam de Heere het weer voor mij op en de volgende dag werd ons elfde kind geboren. Alles ging voorspoedig en goed en de Heere deed het mij aan niets ontbreken.

Zoo kwam dan de tijd, dat mijn jongen onder de wapenen moest. Hij had den 11den September geloot, den 12den September werd mijn kind geboren en in Januari daarop moest hij weg. Nu had ik er niet in kunnen komen, van den dag af dat hij er ingeloot was, tot de laatste week dat hij thuis was, maar toen hij zijn laatste weekgeld thuis bracht, zeiden ze van binnen: „dat is nu het laatste en nu mag je dat wel op zij leggen, als er eens wat voordoet.” „Ach,” zeide ik, „dan zullen me ook die paar guldens niet baten,” hij verdiende in dien tijd acht gulden, en ik kreeg vrijmoedigheid om het te gebruiken waarvoor ik het noodig had en mocht het verder op den Heere wagen, Die mij nog nooit beschaamd heeft.

Mijn zoon dan ging onder de wapenen en in dienst zijnde lootte hij voor korte oefentijd, zoodat hij inplaats van een jaar, hij met een half jaar of negen maanden weer vrij zou komen. Dus hier had ik weer een hoopje dat ik koesterde. Maar daar gebeurde het, dat inplaats van dat hij uit den dienst kwam, juist de oorlog uitbrak, zoodat inplaats van een half jaar of een jaar hij nu drie en een half jaar weg moest. Ach, dat was ook een bange tijd. Mijn oudste zoon in dienst, mijn tweede ontslagen, mijn derde zonder werk en met het werk van mijn man stond het hachelijk. Doch de Heere deed mij zoo bij Zich schuilen, dat

ik alles lijdelijk mocht dragen en Hij zorgde in alle wegen, dat als de Heere mij later wel eens afvroeg of ik iets minder had dan toen mijn zoon thuis was, dan moest ik wel eens zeggen: „Ik heb nog meer.” Maar dat mijn jongen zoo in den vreemde was, en dat in een tijd van oorlog, dat kostte mij wel eens zuchten en tranen, doch de Heere kwam ook die lasten weer over te nemen en heeft steeds voor mijn jongen gezorgd, zoodat hem geen leed overkomen is.

Na twee jaar werd ons twaalfde kind geboren. Voor de tijdelijke levens behoeften moest het er nauw door en ook die zorgen vielen op mij, zoodat ik er geen doorzicht in had, totdat ik er mede aan het eind kwam en er mede onder den Heere mocht komen, hoewel de spotters van binnen en buiten raasden en mij met alle verwijten bejegenden. Ik was het er ook nooit mede eens en dat heeft mij veel strijd en moeite gekost, maar de Heere ging door en voerde Zijn heiligen Raad uit en nam mij weer gevangen onder de gehoorzaamheid van Zijn Woord en deed alles ten beste keeren.

Ik heb wel eens gezegd: „Een moeder kan beter twaalf kinderen krijgen dan er één verliezen, want dat is grooter smart, wat ik ook heb moeten ondervinden, want op een leeftijd van twee jaar heb ik mijn jongste kind op een droeve wijze moeten verliezen. Het was n.l. op een Zondagmorgen, dat zij haar broertje op de trap volgde naar den zolder. Op de hoogste trede zijnde, viel zij achterover en stortte op den grond. Mijn man en ik schrokken ontzettend. Wij namen ze op en zij begon terstond te braken en dit duurde den geheelen dag. Ik kreeg dadelijk zulk een zwarigheid in mijn gevoel, dat ik ze zou moeten missen en na zes dagen was haar lot beslist. Wat ik zelf de laatste nacht met haar doorgemaakt heb is niet te verklaren en wat in mij omging, want ze was de jongste en het was zulk een afgodje, en wij waren allen, van de oudste tot de jongste zoo zeer op haar gesteld. Toen dan ook die slag viel was het voor ons allen smartelijk. Ik mocht zoo vragen, och Heere, geef ons maar een matige droefheid, wat de Heere ook vergunde. Des Zondags waren we allen thuis maar vanwege het verlies van ons kind lag er zulk een beslag op het gezin, en was het zoo stil in huis, dat de burens dachten, dat we niet thuis waren. 's Maandags ontvingen we van alle zijden veel bezoek, ook kwamen er 's morgens twee menschen uit Scheveningen. Ik was zeer bedroefd. De eene be-

zoeker zeide: „Ach, vrouw Klaassen, we kunnen wel eens meer over onze kinderen weenen, dan over den Heere.” Ik zeide: „och man, U weet niet wat het is moeder te zijn, maar dat gevoel ik, dat de Heere het mij niet kwalijk neemt, dat ik bedroefd over het verlies van mijn kind ben.” Die andere man kon mij wel verstaan, want hij deelde mede, dat hij ook een kind van twee jaar verloren had. Ik mocht maar waarnemen, hoe ook mijn lieve Borg geweest had over Zijn geliefde doode, doch hoe dat een Borgtochtelijk weenen was geweest, om al het zondig weenen van Zijn arm volk te verzoenen. 's Avonds kwamen er menschen uit Delfshaven, en ook die gevoelden mijn leed. Een ervan zeide: ach meid, ik heb groote kinderen en kleine, ik heb er die in de gevangenis hebben gezeten en heb wel eens uitgeroepen: „Wie helpt me schreeuwen.” Dit kon ik beter verstaan. — Dinsdags werd ze begraven en toen ik 's avonds de deur sloot en naar bed ging en het gemis op mij af kwam, toen kon ik het niet dragen, ach, dat weg, voor altoos weg.

In dien tijd kwam mijn vijandschap zoo op, dat ik niet wist waar ik het zoeken moest. Toen kwam de Heere in mijn hart met die vraag: „Is Uw toorn billijk ontstoken?” Waarop ik antwoordde: „Ja Heere,” en ach, ik veinsde niet, maar was kwaad op God, dat Hij mijn kind had weggenomen. Aanstonds werd ik gewaar, dat de Heere van mijn ziel vertrok. Maar o, dat heb ik geweten. Toen zijn de fundamenten nog wel eens geschud. In die toestand heb ik zes weken geloopt. Op een Woensdagavond preekte er iemand in de stad en wij gingen er heen. Hij preekte over deze tekst: „Ik zal des Heeren gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd, totdat Hij mijne twist twistte en mijn lust zie aan Zijne gerechtigheid.” Dat werd aangenaam verklaard in vier punten. Hij verklaarde de Kerk uit de eeuwigheid tot de eeuwigheid, maar de droefheid over het verlies van mijn kind, had zoo de overhand, dat ik het alles wel aanhoorde, doch het ging alles langs mij henen. Ik was zoo weg dat ik als het ware in mijn ziel geen betrekking meer had op God of op Zijn volk. Daar geschiedde het dat, bij het uitgaan uit de kerk een vrouw naar mij toekwam, van wie ik veel hield en met wie ik veel omgang heb gehad. Zij groette mij en vroeg: „Hoe gaat het?” En o, die groetenis voelde ik van binnen, toen sprong het leven op en zeide ik: „ach Heere, dat is een ander leven en een andere betrekking. Toen werd ik gewaar hoe ver ik weg was.

Er kwam opnieuw een schreeuwen naar God, want nu gevoelde ik hoe ver Hij van mij geweken was. O, wat heb ik dat diep moeten gevoelen. De vijand verweet mij alles en zeide: „als ge een kind van God waart, dan zoudt ge om Uw kind niet zoo treuren.” Ik kon niets zeggen, ik had in dien strijd geen wapenen. Dit bleef zoo tot Zondagsmorgens. Mijn ziel was zoo aangedaan over het gemis van God, dat ik dag en nacht zuchtte of de Heere toch nog eens terug mocht komen, want nu werd het gemis van dat lieve Wezen mij smartelijker, dan het gemis van mijn kind. En ach, hiertoe bereidde de Heere mijn hart, opdat Hij hierin de hoogste plaats zou krijgen, want de Heere is een jaloersch God en daar werd ik bij vernieuwing bij bepaald. Die Zondagmorgen was ik diep bedroefd over mijn Gods gemis. Toen 's morgens na kerktijd mijn man en mijn oudste zoon thuiskwamen, brachten zij eenige menschen mede om een kopje koffie te drinken. Een er van kwam al jaren bij ons, doch zij had mij nog nooit hooren spreken uit de weg die de Heere met mij gehouden had. In de gesprekken, die gevoerd werden zeide zij o.a.: „Vrouw Klaassen, dat was ook wel een verandering, toen de Heere U stil hield op den weg der zonde?” En o, toen was het net alsof ik wakker schrok en uitriep: „ja meid, dat is in geen boek geschied.” Daar daalde de Heere af in mijn ziel en mocht ik het van het begin tot het eind eens mededeelen, en toen ik aan 't eind was gekomen mocht ik het geheim verstaan, waarom de Heere mijn kind had weggenomen.

Toen de Heere Zijne weldaden aan mijne ziel verheerlijkt had, had hij gesproken: „Hebt de wereld niet lief, noch hetgene in de wereld is.” En o, dat moest ik gedurig door smartelijke wegen ervaren. Ik kreeg te zien hoe mijn kind mijn hart had ingenomen en dat duldde de Heere niet. Van dien tijd nam de Heere het weg en kwam Zelve weer in de plaats. Ik heb geleerd dat ik voor God een afgodendienaar ben en maar gedurig moet sterven aan al het zienlijke.

Zoo ging de tijd door en de wederwaardigheden hielden niet op.

Het was op een Zondagmiddag, nadat we gegeten hadden, dat we een Psalmversje zongen. Ik was een liefhebber van zingen en de jongens konden allen goed zingen, doch hoe is dat, als de kinderen grooter worden openbaren zich de verschillende karakters, wat zal men daarvan zeggen. Die een gezin heeft met

veel kinderen weet dat bij ervaring. Voor mijzelf was ik die middag makkelijk gesteld en zeide: „kom jongens, laten we nog eens een versje zingen”; waarin een van de jongens geen zin had, zich verwijderde en naar bed ging, zoodat ik diep gevoelde de vijandschap, die ik in mijn eigen kind gewaar werd. Ik zeide: „Kind, dat heeft de Heere gehoord en gezien.” En dat was ook zoo. Des Vrijdags daarop kwam een man mededeelen dat ons kind opgenomen was in het ziekenhuis met een verbrijzelden arm. Hij was n.l. bakker van zijn beroep en was tusschen een deegmachine geraakt. Nooit kan ik mededeelen wat ik gewaar werd. Ik moest maar uitroepen: „O Heere, is U nu al gekomen.” Mijn man was zoo ontsteld, dat hij zijn werk niet kon doen en dadelijk ging kijken, met mijn oudste zoon die nog in dienst was, maar dien dag met verlof thuis. Ze mochten hem nog niet bezoeken, want de dokter was nog met hem bezig. Hij was nog niet bij kennis, 's middags om drie uur mochten ze bij hem komen kijken en toen ben ik ook medegegaan. Hij was geholpen en ook weer bij kennis gekomen. Toen ik hem zag kon ik niets zeggen en hij kon van de pijn niet spreken, want die was verschrikkelijk. Die pijn heb ik aan mijn hart gevoeld. Toen ik vertrok vroeg hij: „Moeder, zal U elken dag komen kijken?” Waarop ik hem beloofde: „Zeker kind, dat zal ik doen.” Maar ach, ik ging met zijn pijn naar huis en had zulk een behoefte om het Aangezicht des Heeren eens te zoeken, dat toen we later een boterham zouden eten ik zelf niet eten kon, doch mijn kind mocht ik in zijn pijn eens bij God brengen. En och, toen werd ik zelve de oorzaak en moest uitroepen: „Wie zal een reine uit een onreine voort brengen” en kreeg waar te nemen, dat de Heere de pijn zoude lenigen, wat ook gebeurde, want toen mijn oudste zoon 's avonds hem bezocht, was de pijn dragelijker. Zijn toestand was zoo ernstig, dat we hem voortdurend mochten bezoeken. Den volgenden dag, Zaterdag, vielen de lasten zoo zwaar op mij, dat ik uitriep: „Lieve Heere, mag Uw arm volk mijn lasten helpen dragen?” Wat ook gebeurde en ik mocht ondervinden dat de Heere het des Vrijdagmorgens reeds gedaan had. De Heere verwaardigde een lief kinds des Heeren te Scheveningen om met mijn nood voor God te mogen komen en die uitriep: „Lieve Heere, wat gebeurt er bij vrouw Klaassen.” Toen hij vernam wat er geschied was en er menschen uit Scheveningen mij zouden bezoeken, zeide hij hen: „Verwondert u maar niet als ge bij haar

komt, dat ze u in de grootste vijandschap tegemoet treedt.” Doch de Heere had er mij al geheel voor ingewonnen en kon mij geen kwaad doen. Het was mij zoo groot, dat de Heere mijn lasten op Zijn arme volk gelegd had en dat werd bevestigd.

Acht weken is mijn kind in het ziekenhuis geweest en door operatie mocht hij weer in zooverre genezen, dat hij zijn werk kon verrichten.

Zoo gingen de jaren voorbij en de wegen van beproeving hielden niet op. Na eenige jaren werd mijn man ongesteld. Niet dat hij het bed moest houden, maar hij was toch niet in orde. Ik zelf kreeg een bezwaard gemoed, zoodat ik met Job moest zeggen: „Ik vreesde eene vreeze en ze is mij overkomen.” Mijn man werd moedeloos en neerslachtig, miste de rechte etenstrek, zoodat we den dokter eens raadpleegden. Deze kon niet bespeuren wat hem scheelde, hij zeide maar, dat mijn man zenuwachtig was en veel moest rusten. Deze toestand duurde ongeveer een jaar of drie: dan weer eens werken, dan weer eens thuis en hij werd steeds magerder, terwijl de dokter maar niet kon bepalen welke kwaal het was. Een jaar voor zijn sterven kreeg mijn man een negenoog in zijn hals en dit was zoo hevig, dat hij dadelijk in het ziekenhuis moest worden opgenomen. Nu sloeg mij de angst om 't hart, daar de dokter had verklaard, dat het met mijn man nu wel eens af kon loopen.

Ach, ik ging schreiende naar hem toe, want o geliefden, ik gevoelde zoo mijn tekortkomingen ook in ons huwelijksleven en m'n diepe schuld, zoodat ik wenschte dat toch alles vlak mocht wezen. Wat ook gebeurde. Mijn man kon mijn droefheid niet eens hebben, want zeide hij: „Kind, ik kom ook zoo veel te kort tegenover u. O, wat is het dan makkelijk als we onder elkander en voor elkander mogen bukken. Mijn man ging naar het ziekenhuis en mocht (zoo ik dacht) in een tijd van vier weken weer hersteld naar huis komen. Ik was zoo blij toen hij weer thuis was en dacht zeker dat mijn man weer hersteld was. Doch hij was niet zoo verheugd, want hij gevoelde wel dat hij niet genezen was.

Na eenigen tijd hervatte hij het werk en tobdie zoo maar door tot zes weken voor zijn dood, toen kon hij niet meer, is naar bed gegaan en er ook niet meer afgekomen. Wij hebben ook nog een andere geneesheer geraadpleegd, maar ook die kwam niet achter de kwaal.